

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจเงินแชร์

ความหมายของการเล่นแชร์และธุรกิจเงินแชร์

1. ความหมายของการเล่นแชร์ ได้มีการให้ความหมายของการเล่นแชร์ไว้ดังนี้

ก) ตามหนังสือกรมการคลังกระทรวงการคลังฝ่ายบริหาร ได้ให้ความหมายของการเล่นแชร์ไว้ว่า¹ "การเล่นแชร์" หมายความว่า การหาผลประโยชน์โดยวิธีการที่เรียกกันว่า "ลงแชร์, เล่นแชร์, ประมูลแชร์, เปียแชร์" หรือเรียกอย่างอื่นก็ตามอันมีท่านองว่าคนหมู่หนึ่งเข้ากันจัดเป็นวงหนึ่ง ออกเงินเป็นรายเดือน ฯลฯ คนละเท่า ๆ กัน รวมเข้าเป็นเงินกองกลาง แล้วผลัดกันชักกองทุนนั้นไปใช้สอยโดยเสียดอกเบี้ยต่อลำดับตามที่ใครจะเป็นผู้ประมูลให้ ดอกเบี้ยเป็นอัตราสูงที่สุดประจำเดือน (หรือระยะเวลาหนึ่ง ๆ)

ข) ตามบทความเรื่อง "กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียหอย" ได้ให้ความหมายของการเล่นแชร์ไว้ดังนี้² "แชร์เปียหอย" เป็นคำพินทางผลระหว่างอังกฤษกับจีนคือ แชร์ (Share) เป็นภาษาอังกฤษ หมายถึงหุ้นส่วนในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เปีย เป็นภาษาจีนแปลว่าประมูลในราคาสูงที่สุด แข่งขันให้ราคาสูงกว่า และหอยเป็นภาษาจีนแปลว่ามาพบกัน มารวมกัน สماعคม ประชุม ตามรูปศัพท์ คำว่า "แชร์เปียหอย" เมื่อรวมเป็นคำเดียวกัน น่าจะแปลได้ว่ากิจการที่เอาเงินหรือสิ่งของมารวมกัน แล้วประมูลให้ราคาสูงกว่า

ค) ตามกฎหมายของมาเลเซีย (ดูภาคผนวก หน้า 277) ได้ให้ความหมายของการเล่นแชร์ไว้ดังนี้ "คูตูฟันด์ (Kootu fund) หมายความว่าโครงการหรือข้อตกลงดำเนินการอย่างใด ๆ ที่เรียกกันว่า คูตู (kootu) ชีตู (cheetu) ชิตฟันด์ (chit fund) ฮวี (hwei), ตอนไตน์ (tontine) หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งผู้ที่เป็นสมาชิกในโครงการหรือข้อตกลงดำเนินการดังกล่าว รับกันว่าจะส่งเงินเป็นงวด ๆ หรือโดยวิธีการอย่างอื่นเข้าในเงินกองทุนร่วมกันโดยเงินกองทุนนี้จะขายหรือจ่ายให้แก่สมาชิกโดยการขายทอดตลาด การยื่นประมูล

¹ หนังสือกรมการคลัง กระทรวงการคลังฝ่ายบริหาร ที่ นว. 12/2498 ลงวันที่ 14 มกราคม 2498.

² รองศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ, "กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียหอย" วารสารกรมทะเบียนการค้า (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2524) หน้า 1.

การเล่นราคา การจับฉลาก หรือโดยวิธีการอื่นใดก็ตาม และให้หมายความรวมถึงโครงการหรือข้อตกลงดำเนินการอย่างอื่น ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ คูตู ชิตู, ชิตฟันด์ อวี หรือ ตอนไดน์ ด้วย"

ง) ตามกฎหมายของฮ่องกง (ดูภาคผนวก หน้า 272) ได้ให้ความหมายของการเล่นแชร์ไว้ดังนี้ "ชิตฟันด์ (chit-fund) หมายความว่า โครงการหรือข้อตกลงดำเนินการอย่างใด ๆ ที่เรียกกันว่า ชิตฟันด์ (chit-fund) หรืออวี (hwei) หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งผู้ที่เป็นสมาชิกในโครงการหรือข้อตกลงดำเนินการดังกล่าว รับกันว่า จะส่ง เงินเป็นงวด ๆ หรือโดยวิธีการอย่างอื่น เข้าในเงินกองทุนร่วมกัน โดยเงินกองทุนนี้จะขายหรือจ่ายให้แก่สมาชิกโดยการขายทอดตลาด การปันผล การเล่นราคา การจับฉลาก หรือโดยวิธีการอื่นใดก็ตาม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า "การเล่นแชร์" หรือ "แชร์เหยี่ยว" หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์โดยแต่ละคนลง เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดรวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวด ๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นเช่น การจับฉลาก การทอดตลาด และการเล่นราคา เป็นต้น

2. ความหมายของ "ธุรกิจเงินแชร์" ธุรกิจเงินแชร์ หมายถึง การประกอบกิจการเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ไม่ว่าในลักษณะใด ๆ โดยเรียกหรือรับประโยชน์จากผู้เล่นแชร์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และกระทำเป็นการค้า

ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของธุรกิจเงินแชร์ในประเทศไทย

การเล่นแชร์ได้มีมานานแล้วโดยเริ่มมีในหมู่ชาวจีนที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลทางการเงินซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนทางการค้าหรือเพื่อการบริโภคและได้ขยายการเล่นออกไปอย่างกว้างขวาง ส่วนมากพบว่ามีการเล่นแชร์ในประเทศไทยที่เริ่มพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม เช่น ประเทศในทวีปเอเชียและแอฟริกา¹ ส่วนการเล่นแชร์ในประเทศไทยได้มีการเล่นมานานแล้วและแพร่หลายในประเทศไทยก่อนการก่อตั้งสถาบันการเงินใด ๆ ทั้งหมด แต่ไม่สามารถระบุ

¹ Alek A. Rozental, FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND
New York Praeger 1970 หน้า 269.

ได้ว่า เกิดขึ้นในสมัยใด เชื่อกันว่า เริ่มมีในหมู่พ่อค้าชาวจีนซึ่งมาติดต่อกับไทยแล้วแพร่หลายไปสู่ชาวบ้านร้านค้า ท่านอาจารย์ขุนวิจิตรมาตรา (ล. กาญจนาคพันธ์)¹ ได้กล่าวว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 สมัยท่านยังเด็ก ๆ ได้ยินว่ามีการเล่นแฮร์เปียวแล้ว แต่ตอนนั้นยังไม่มีคำว่า "แฮร์" คำว่า แฮร์คงจะเข้ามาและเริ่มใช้เมื่อชาวต่างประเทศโดยเฉพาะพ่อค้าชาวอังกฤษได้เข้ามาค้าขายและตั้งกิจการธนาคารขึ้น จึงมีการเรียกกัน และออกไปหุ้ม

อย่างไรก็ตามสามารถที่จะเรียงลำดับประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการ ของธุรกิจเงินแฮร์ในประเทศไทย ได้ดังนี้

พ.ศ. 2498. รัฐบาลเริ่มมองเห็นอันตรายของการเล่นแฮร์ ดังนั้น จึงมีมติคณะรัฐมนตรี โดยกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ได้มีหนังสือที่ น.ว. 12/2498 ลงวันที่ 14 มกราคม 2498 ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐบาลเล่นแฮร์ รวมทั้งห้ามมิให้ข้าราชการประจำการในกระทรวงยุติธรรมทุกชั้นทำการ เป็นนายวงแฮร์ หรือเป็นผู้จัดการตั้งวงแฮร์โดยตรงหรือโดยอ้อมอย่างใดอันตนคงเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ แต่เนื่องจากในหน่วยราชการส่วนมากไม่สามารถจะคัดล่วลัดการหรือเอื้ออำนวยความสะดวกในด้านการเงินเพื่อช่วยเหลือข้าราชการที่ประสบความเดือดร้อนอย่างเพียงพอ มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

พ.ศ. 2514 มีการจดทะเบียนตั้งบริษัทสภามัง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทแรกทีริเริ่มประกอบธุรกิจเงินแฮร์ขึ้นในประเทศไทย² เป็นวิวัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของการเล่นแฮร์ที่จะเข้าสู่รูปของธุรกิจ และเป็นวิวัฒนาการแรกสุดในการจัดตั้งองค์กรของตลาดการเงินนอกระบบประเภทเงินแฮร์โดยมุ่งปรับปรุงระเบียบวิธีการและกฎเกณฑ์การเล่นแฮร์ให้เกิดความสะดวกปลอดภัยแก่ผู้เล่นแฮร์มากขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นความพยายามของนักธุรกิจที่ต้องการจะขมิบอภัยหมายให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของตนในรูปของการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เล่นและเป็นประตูที่เปิดไปสู่การขยายกิจการระดมเงินออมจากประชาชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

¹ ธรรมนิติ วิทยุเนตนิย, แฮร์เปียวกับปัญหากฎหมาย, โรงพิมพ์สยามจดหมายเหต, 2523

² กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, รายงานการศึกษารัฐประภอบธุรกิจเงินแฮร์, 2524,

พ.ศ. 2515-2519 มีการจัดตั้งบริษัทเงินแชร์ขึ้น 5 ราย¹

พ.ศ. 2520 มีการจัดตั้งบริษัทเงินแชร์ขึ้น 13 ราย²

พ.ศ. 2521-2522 มีการจัดตั้งบริษัทเงินแชร์ขึ้น 139 ราย (ปี 2521 45 ราย ปี 2522 94 ราย)³ เนื่องจากระยะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาเงินฝืดอย่างรุนแรง ผู้ต้องการเงินทุนไม่สามารถพึ่งธนาคารพาณิชย์ได้อย่างเพียงพอ

พ.ศ. 2522 ในเดือนมิถุนายน การจัดตั้งบริษัทเงินแชร์หยุดชะงักลง เนื่องจากสมมติคณะรัฐมนตรีให้การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ สง เป็นเหตุให้หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจเงินแชร์ 113 รายไม่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท และหลังจากนั้นกรมทะเบียนการค้าไม่รับจดทะเบียนบริษัทที่มีวัตถุประสงค์เล่นแชร์อีกต่อไป เป็นเหตุให้มีบริษัทบางรายฟ้องร้องกรมทะเบียนการค้าให้รับจดทะเบียนวัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจเงินแชร์ โดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่บัญญัติเอาไว้โดยชัดแจ้ง คดีดังกล่าวตัดสินลงในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2526 โดยศาลแพ่งฎีกาที่ 2383/2526 วินิจฉัยให้กรมทะเบียนการค้าซึ่งเป็นศาลรับจดทะเบียนบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเงินแชร์ เนื่องจากการทำบริษัทมีความประสงค์จัดตั้งบริษัทโดยประกอบธุรกิจเงินแชร์นั้นเป็นสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การที่ไม่รับจดทะเบียนบริษัทดังกล่าวจะกระทำได้อีกเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง แต่หลังจากมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแล้วยังไม่มีบริษัทใดมาจดทะเบียนบริษัท โดยมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเงินแชร์เพิ่มเติมอีก อาจจะมีเนื่องจากในปี 2526 จนถึงปัจจุบัน ธุรกิจของบริษัทเงินแชร์ได้รับความนิยมน้อยลง ประชาชนขาดความเชื่อถือบริษัทเงินแชร์ และผู้ประกอบการไม่แน่ใจในนโยบายของรัฐบาลว่าจะเป็นอย่างใด กล่าวคือ จะเป็นแบบลักษณะควบคุมหรือห้ามประกอบธุรกิจเงินแชร์อีกต่อไป

วันที่ 19 มิถุนายน 2522 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ออกกฎหมายควบคุมการประกอบกิจการเงินแชร์โดยเล่นอู่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ต่อสภา

¹ กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, รายงานการศึกษารายบริษัทประกอบธุรกิจเงินแชร์, 2524, หน้า 1.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ผู้แทนราษฎรพิจารณา ในที่สุดต้องถอนร่างพระราชบัญญัติกลับคืนมา เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากไม่เห็นด้วย โดยขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาใหม่¹

พ.ศ. 2523 บริษัทเงินแอร์หลายแห่งได้เลิกล้มกิจการไปและมีข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการโกงแอร์ หผีแอร์ ดังนั้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาธุรกิจเงินแอร์อีกครั้งหนึ่ง ทั้งสองกระทรวงเห็นควรว่าให้ออกกฎหมายห้ามประกอบธุรกิจการเล่นแอร์ โดยได้ร่างกฎหมายดังกล่าวเสร็จและผ่านการตรวจพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเสร็จในเดือนกันยายน 2525

พ.ศ. 2524-2526 ได้มีการลดอัตราดอกเบี้ยทั้งด้านเงินฝากและเงินกู้ ธนาคารขยายการให้สินเชื่อทำให้ธุรกิจเงินแอร์ได้รับความนิยมมากขึ้น แม้ว่าจะมีบางส่วนต้องล้มเลิกกิจการไปก็ตาม เนื่องจากผู้ออมเงินไปใช้บริการธุรกิจเงินแอร์ที่ให้ออกเบี้ยสูงกว่า มีบางรายกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์เพื่อไปเล่นแอร์ซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า นอกจากนี้ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2526 เกิดกรณีบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์หลายแห่งประสบวิกฤติการทางการเงินและถูกเพิกถอนใบอนุญาตในที่สุด ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในสถาบันการเงิน ดังนั้นตลาดการเงินนอกระบบ จึงได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นเหตุให้มีการซื้อขายใบสำคัญการลดทะเบียนของบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจเงินแอร์ในราคาสูง และขยายตัวไปยังต่างจังหวัดมากขึ้น ทั้งในรูปการสดตั้งสาขาและย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่

พ.ศ. 2527 ต้นปี 2527 เกิดแอร์ล้ม ทั้งแอร์ชาวบ้านและบริษัทเงินแอร์ทำให้ธุรกิจ ในจังหวัดนั้น ๆ ขึ้นป่วนเกือบทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งเป็นข่าวพาดหัวตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน เช่น ภาคใต้ได้แก่ จังหวัดพัทลุง ภาคเหนือได้แก่จังหวัดลำปาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ จังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา โดยไม่รวมการเล่นแอร์รายย่อยในจังหวัดอื่น ๆ คาดว่าวงเงินแอร์ที่ล้มมีไม่ต่ำกว่า 2,000 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจาก ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้มากส่งผู้นำไปลงทุนโดยการตั้งวงแอร์หมุนเงินกู้และเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยกดดันการปล่อยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จึงมีการเร่งรัดเงินกู้คืนกันขึ้น ทำให้การหมุนเงินไม่เป็นไปตามที่ฝ่าย

¹ กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, รายงานการศึกษาบริษัทประกอบธุรกิจเงินแอร์, 2524 หน้า 1-2.

ผู้เล่นแชร์หวังว่าจะหมุนเงินกันได้เป็นผลให้ภาวะการเงินต้องชะงักไป

นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2526 ได้มีธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างสูงโดยใช้คำว่า "แชร์" อยู่ด้วยเช่น "แชร์น้ำมัน" ซึ่งไม่จัดเป็นการเล่นแชร์ ตามความหมายที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นของบท เพราะเข้าลักษณะการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงินโดยให้ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยด้วยอัตราตายตัว ผู้เล่นแชร์น้ำมันเป็นเพียงผู้นำเงินไปลงทุนเพื่อหวังดอกเบี้ยตอบแทนเท่านั้น และไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการนำเงินลงทุนและถอนเงินทุนคืนขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ลงทุน และธุรกิจการเงินประเภทแชร์น้ำมันนี้จะไม่มีการประมูลเงินกองกลางไปใช้

ธุรกิจเงินแชร์และตลาดการเงินในประเทศไทย

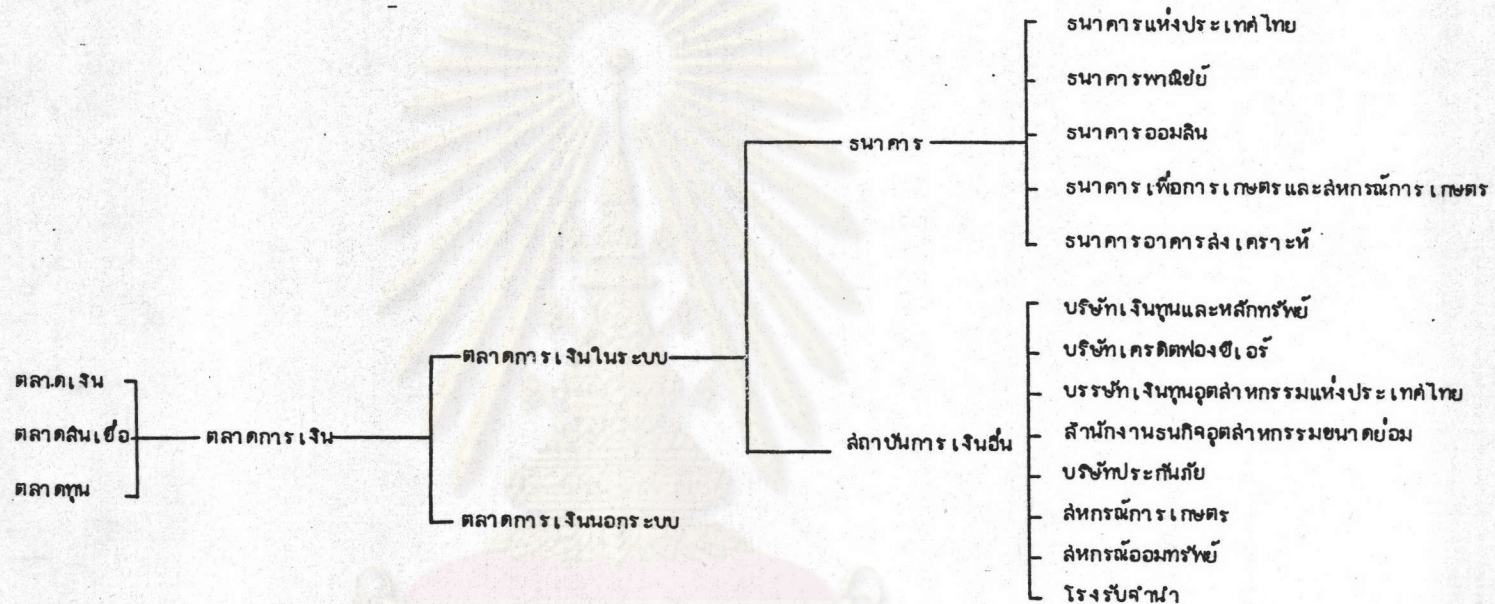
1. ความหมายของตลาดการเงินในระบบและตลาดการเงินนอกระบบ

จากรูปที่ 1 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของระบบการเงินทั้งหมดในประเทศไทย โดยแบ่งตลาดการเงินออกได้เป็น 2 ส่วนคือ ตลาดการเงินในระบบ (Organized financial market) และตลาดการเงินนอกระบบ (Unorganized financial market) ซึ่งสรุปความหมายได้ดังนี้

ตลาดการเงินในระบบ (Organized financial market) หมายถึง ตลาดการเงินที่อยู่ในระบบการเงินซึ่งควบคุมโดยรัฐบาล เพื่อให้การทำงานของสถาบันการเงินเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีเสถียรภาพ และเป็นเครื่องมือที่ดีในการกำหนดนโยบายการเงินของ รัฐ โดยการตั้งกฎเกณฑ์การปฏิบัติของสถาบันการเงิน กำหนดอัตราขั้นต่ำ และขั้นสูงของดอกเบี้ย และควบคุมหรือคอยกำกับดูแลการปล่อยเงินกู้ให้เป็นไปตามนโยบาย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการระดมเงินทุนผ่านสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารต่าง ๆ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันภัย โรงรับจำนำ เป็นต้น

ตลาดการเงินนอกระบบ (Unorganized financial market) หมายถึง ตลาดการเงินที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ

รูปที่ 1 แสดงโครงสร้างของระบบการเงินในประเทศไทย

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา ; ธนาคารแห่งประเทศไทย : FINANCIAL INSTITUTIONS IN THAILAND, กรกฎาคม 2526 หน้า 4.

การเงินของประเทศ เป็นตลาดการเงินที่ไม่มีรูปลักษณะที่แน่นอนไม่มีการรับรองอย่างเป็นทางการ ทั้งทางด้านกฎหมายและการวางกฎเกณฑ์ในการควบคุมที่แน่นอนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรและระเบียบกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นมาในตลาดการเงินนอกระบบเป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นมาเอง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ก็ไม่ได้เคร่งครัดเหมือนในกรณีของการปฏิบัติตามกฎหมาย

สำหรับธุรกิจเงินแอร์นั้นแต่เดิมเล่นกันในหมู่ญาติมิตรหรือผู้รู้จักที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันดี และต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นบริษัทเงินแอร์จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทโดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการประกอบธุรกิจเงินแอร์กับกระทรวงพาณิชย์แล้วก็ตาม แต่วงแอร์ที่ตั้งขึ้นยังไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการทั้งในด้านกฎหมายและการควบคุมจากเจ้าหน้าที่การเงินของรัฐ สันนิษฐานได้ว่าการเล่นแอร์เป็นส่วนหนึ่งของตลาดการเงินนอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบมีอยู่ในทุกประเทศแม้ในประเทศที่ตลาดการเงินพัฒนาสูงที่สุดแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าลักษณะการกั๊ยมีบางอย่าง เช่น สินเชื่อการค้าบางประเภทไม่เหมาะที่จะใส่ไว้ในรูปแบบของตลาดการเงินในระบบ เพราะการอนุมัติการให้สินเชื่อขององค์กรในตลาดการเงินในระบบมีขบวนการยุ่งยากกินเวลาหรือถ้าใส่ไว้ในรูปแบบของตลาดการเงินในระบบแล้วจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการบริหารมากเนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการกั๊ยมีมาก สถานที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่กว้างหรือวงเงินที่เกี่ยวข้องแต่ละรายมีน้อยเกินไป หรือการกั๊ยมีของธุรกิจมีลักษณะพิเศษจนไม่มีสถาบันการเงินในระบบใดสนใจที่จะเข้าไปดำเนินธุรกิจประเภทนั้น ดังนั้นตลาดการเงินนอกระบบจึงเป็นตลาดที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องการเงินอย่างเร่งด่วน และความต้องการใช้เงินของบุคคลแต่ละรายมีปริมาณเงินไม่มากนัก

2. ความสัมพันธ์ของตลาดการเงินในระบบและตลาดการเงินนอกระบบในประเทศไทย

ตลาดการเงินในระบบกับตลาดการเงินนอกระบบไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้กู้ยืมหรือการระดมเงินออม การเปลี่ยนแปลงของตลาดการเงินหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดการเงินอีกแห่งหนึ่ง เสมอโดยการถ่ายเทเงินจากตลาดหนึ่งไปยังอีกตลาดหนึ่ง ซึ่งพิจารณาความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดเงินเป็น 3 พวกด้วยกันคือ

2.1 ผู้ออม ผลประโยชน์ที่ผู้ออมจะได้รับคือดอกเบี้ย หากมีเงินไปลงทุนในธุรกิจอื่น อัตราดอกเบี้ยก็ถูกกำหนดโดยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความต้องการใช้เงิน และปริมาณเงินที่จะให้กู้ยืมได้ อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ เป็นต้น ผู้ออมย่อมอยากได้ดอกเบี้ย

เบี้ยสูง แต่อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินในระบบ อาจจะไปสำหรับผู้บางคน ทั้งนี้เพราะอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินในระบบกำหนดโดยรัฐบาล และยังมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบกับความเสียดังกล่าว ในสังคมเมืองไทยความต้องการที่จะกู้เงินเพื่อไปดำเนินธุรกิจโดยหลักทรัพย์ประกัน ไม่เพียงพอยังมีมากอยู่ ฉะนั้นอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินนอกระบบจึงสูงและดึงดูดใจให้ผู้ออมมา เงินไปลงทุนในกิจกรรมการเงินนอกระบบเช่น การเล่นแชร์ การให้ญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงกู้ยืม เสียมากกว่าเป็นเหตุให้เงินฝากของสถาบันการเงินในระบบมีไม่มากเท่าที่ควร

2.2 ผู้ต้องการกู้ยืมเงิน แม้อัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินในระบบจะต่ำ แต่ผู้กู้ยืมเงินบางรายอาจไม่สามารถกู้จากสถาบันการเงินได้ทั้ง ๆ ที่ยินดีจะจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่กำหนด เพราะสถาบันการเงินในระบบไม่อาจให้เงินกู้แก่โครงการที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ที่ได้รับอนุมัติส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีฐานะดี มีหลักประกันหรือคุ้นเคยเป็นการส่วนตัวกับสถาบันการเงินเหล่านั้น ผู้ที่ไม่คุ้นเคยเช่น กิจการขนาดเล็กหรือชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนด้วยการเงิน แต่ขาดหลักทรัพย์จำเป็นต้องหันไปกู้ยืมจากตลาดการเงินนอกระบบ ซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีขั้นตอนหรือเงื่อนไขมากนัก

2.3 คนกลางผู้หวังเก็งกำไร โดยทำตนเป็นคนกลาง เช่นผู้ที่มีเครดิตดีอาจจะกู้เงินจากธนาคารซึ่งดอกเบี้ยต่ำกว่าแล้วนำเงินไปปล่อยกู้ในตลาดการเงินนอกระบบ หรือเอาไปเล่นแชร์โดยได้ค่าตอบแทนคือผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินนอกระบบกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคาร หรือผู้ค้าส่งอาศัยสินเชื่อที่ได้รับจากธนาคาร ไปให้เครดิตทางการค้ากับผู้ขายปลีก โดยรับภาระความเสี่ยงจากการปล่อยกู้ในตลาดการเงินนอกระบบแทนสถาบันการเงินในระบบ ความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินนอกระบบกับตลาดการเงินในระบบยังมีมากเพียงไร ปริมาณธุรกิจและจำนวนบุคคลที่ทำตนเป็นคนกลางระหว่างตลาดการเงินในระบบกับตลาดการเงินนอกระบบจะมีมากขึ้นเท่านั้น เพราะผลตอบแทนจะคุ้มค่ากับความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การที่อัตราดอกเบี้ยในล่องตลาดมีความแตกต่างกันมากเพียงใดก็จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของตลาดการเงินนอกระบบมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของตลาดหนึ่งจะส่งผลต่ออีกตลาดหนึ่งเสมอ

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดตลาดการเงินนอกระบบและธุรกิจเงินแฮร์

แม้ว่าตลาดการเงินนอกระบบจะมีภาวะความเสี่ยงสูง และอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดการเงินในระบบก็ตาม แต่ตลาดการเงินนอกระบบกลับมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ซึ่งสามารถแยกสาเหตุโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้องคือ

3.1 กลุ่มผู้ออม เป็นกลุ่มที่มีเงินเหลือใช้ต้องการเก็บออมเงินและแสวงหาผลประโยชน์จากเงินของตนให้ได้มากที่สุดซึ่งแยกสาเหตุออกเป็น

ก) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของตลาดการเงินในระบบอยู่ในระดับต่ำกว่าเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินนอกระบบ ผู้ออมต้องการแสวงหากำไรจากเงินออมของตนให้มากที่สุด ดังนั้นถ้าหากที่ใดให้ผลตอบแทนสูงเงินก็จะไหลไปที่นั่น ทำให้เกิดการเงินนอกระบบ เช่นการนำเงินไปให้กู้โดยตรงหรือการเล่นแฮร์

ข) ผู้ออมต้องการรักษาอำนาจซื้อของเงินออมของตนไว้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ออมได้รับจากสถาบันการเงินต่ำมากเมื่อเทียบกับอัตราเงินเฟ้อ ผู้ออมที่ฝากเงินไว้ในตลาดการเงินในระบบต้องสูญเสียอำนาจซื้อของเงินไปทุกปี เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ดังนั้นผู้ออมจึงพยายามหาวิธีการรักษาอำนาจซื้อของเงินออมของตนไว้ด้วยการเอาออกให้กู้ในตลาดการเงินนอกระบบหรือเล่นแฮร์ ซึ่งให้ผลประโยชน์มากกว่า

ค) การเก็บภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยรับของผู้ฝากเงินในสถาบันการเงินในระบบ ทำให้รายได้จากดอกเบี้ยรับของผู้ออมน้อยลงไปจากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากตลาดการเงินในระบบซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าการออมในตลาดการเงินนอกระบบ เงินซึ่งไหลออกสู่ตลาดการเงินนอกระบบ นอกจากมีผู้ฝากรายใหญ่ของสถาบันการเงินในระบบอาจเกิดความกลัวว่า เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรจะไปตรวจดูประวัติการเสียภาษีของผู้ฝากเงิน และเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นเงินที่ได้นำโดยไม่สุจริต หรือเป็นรายได้ซึ่งได้นำโดยไม่ได้แจ้ง เสียภาษีเงินได้มาก่อนแม้ว่าจะจะเป็นเงินที่ได้นำโดยสุจริตก็ตาม

ง) การประสพวิกฤตการณ์ทางการเงินของสถาบันการเงินบางแห่งในพ.ศ. 2526-2527 ทำให้ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อต่อในความมั่นคงของสถาบันการเงินในระบบ แต่หันไปให้ความเชื่อมั่นต่อตลาดการเงินนอกระบบ จนทำให้ตลาดการเงินนอกระบบพัฒนาตนเองขึ้น

008743

มาเป็นคู่แข่งสำคัญของตลาดการเงินในระบบในปัจจุบัน และเนื่องจากตลาดการเงินนอกระบบให้ผลตอบแทนสูงและผู้ออมรายย่อยหันมาหมกมุ่นกับการเล่นแชร์กันมากขึ้น ผู้ออมบางคนมีความรู้สึกถึงความเสี่ยงจากการเล่นแชร์ และการฝากเงินไว้กับบริษัทเงินทุนนั้นไม่ได้แตกต่างกันมากนัก และการเล่นแชร์ให้ผลตอบแทนมากกว่าการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ซึ่งให้ผลตอบแทนต่ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่ระดับราคาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เงินออมไหลเข้าสู่ตลาดการเงินในระบบน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

3.2 กลุ่มผู้ต้องการเงินทุนหมุนเวียนและเงินทุนก่อตั้งกิจการ

ก) ภาวะเงินตึงตัวทำให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระบบทำได้ด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้น ธุรกิจส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ได้เต็มจำนวนที่ต้องการ ธุรกิจขนาดเล็กอาจจะถูกตัดวงเงินหรือถูกปฏิเสธไม่ให้สินเชื่อ ในขณะที่ความต้องการเงินทุนทั้งเงินทุนเริ่มกิจการและเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มสูงขึ้น เพราะอำนาจการซื้อของเงินลดน้อยลงเนื่องจากสินค้ามีราคาแพงขึ้นอย่างรวดเร็ว ธุรกิจส่วนใหญ่จึงต้องหันไปกู้เงินจากแหล่งเงินในตลาดการเงินนอกระบบมากขึ้นหรือช่วยเหลือตนเองด้วยการรวบรวมเงินตั้งวงแชร์ขึ้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ซึ่งถ้าหวังแต่มาตรการความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินในระบบแล้ว ธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่คงต้องซบเซาและไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้

ข) แนวโน้มการสร้างอำนาจผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ ผ่านสถาบันการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์ ทำให้นักธุรกิจที่ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต้องค้นหาแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจเกือบทุกประเภท เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญผู้แหล่งเงินทุนที่มั่นคงกว่าย่อมได้เปรียบในการแข่งขัน แต่การผูกขาดในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนมีอยู่มาก การดำเนินธุรกิจที่แข่งขันกับบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่าง ๆ ที่มีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจอาจประสบปัญหาการได้สินเชื่อจากสถาบันเหล่านี้ ดังนั้นการพึ่งตลาดการเงินนอกระบบของธุรกิจเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ถ้ายังต้องการความอยู่รอด

ค) การอนุมัติการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินมีขบวนการที่ยุ่งยากและเคร่งครัด ต้องใช้เวลานานกว่าจะได้รับอนุมัติบางครั้งก็ไม่เห็นเหตุการณ์ และบางกรณีจะต้องมีหลักทรัพย์เป็นประกัน

ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเป็นการยากยิ่งที่ผู้ประกอบกรหน้าใหม่หรือรายใหม่ ๆ จะได้รับการ
 เหลียวแลทางด้านเงินทุนก่อตั้งกิจการจากสถาบันการเงินเหล่านี้ ทำให้เกิดการติดขัดไม่สามารถ
 ใช้บริการของสถาบันการเงินในระบบได้ ฉะนั้นตลาดการเงินนอกระบบจึงได้รับความนิยมและถือ
 เป็นทางออกของการหาเงินเพราะไม่สามารถใช้บริการจากสถาบันการเงินในระบบได้

ง) การบริการทางการเงินของสถาบันการเงินที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนอง
 ความต้องการ ของ เศรษฐกิจได้เพียงพอ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์เกิดขึ้นส่วนหนึ่ง เพราะทาง การ
 เข้มงวดการ เปิดธนาคารใหม่ และเมื่อบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์มีปริมาณเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ
 บริษัททางการก็ห้ามเปิดบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์อีก ดังนั้นตลาดการเงินนอกระบบจึง โตขึ้น
 เปรียบคู่กับตลาดการเงินในระบบ

จ) ความต้องการใช้เงินทุนอย่างกระชั้นชิด มีนักธุรกิจและนักลงทุน
 จำนวนมากที่อยู่ในฐานะจะได้เงินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์แต่ต้องไปหา เงินกู้จากตลาดการเงินนอก
 ระบบ เพราะปัจจัยที่บังคับคือเวลา ในบางครั้งนักธุรกิจอาจพบโอกาสที่จะทำ เงินหรือลดต้นทุนได้
 โดยกระชั้นชิดแต่ต้องใช้จ่ายเงินสดเป็นจำนวนมาก หรือหมุนเงินไม่ทันต้องการใช้เงินอย่างฉุกเฉิน
 ธนาคารพาณิชย์มักจะไม่ตัดสินใจให้กู้เพิ่มในระยะ เวลาอันสั้น แต่นายทุนเงินกู้สามารถให้ได้หรือ
 ถ้า เส้นแชร์ก็อาจจะทำการประมูลเอา เงินมาใช้ก่อนที่ธนาคารหรือคู่แข่งจะรู้เบาะแสถึง โอกาสใน
 การทำกำไร เช่นนั้น

ฉ) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบถูกกำหนดโดย
 รัฐบาล มีอัตราอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ย ของตลาดการเงินนอกระบบ ย่อมทำให้มีความ
 ต้องการ กู้ยืมมาก ขณะที่เงินฝากในสถาบันการเงินมีน้อยและสถาบันการเงินระมัดระวังในการ
 ปลดปล่อยเงินให้กู้มาก เนื่องจากมีความเสี่ยงสูง รายได้จากดอกเบี้ยเงินให้กู้ไม่คุ้มกันกับความเสี่ยง
 ดังนั้นผู้ที่กู้ยืมได้สูงมักจะเป็นผู้ที่มีฐานะดี มีหลักประกันหรือความคุ้นเคย เป็นการส่วนตัวกับ
 สถาบันการเงินเหล่านั้น ผู้ที่ไม่คุ้นเคย เช่นกิจการขนาดเล็ก ชาวบ้านที่มีปัญหาเดือดร้อนด้าน
 การเงินและขาดหลักประกันสูงจำเป็นต้องหันไปกู้ยืมจากตลาดการเงินนอกระบบ ซึ่งมีความ
 คล่องตัวกว่าแทน

ช) แม้ว่าจะมีกฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่จะเรียกเก็บได้จาก
 ผู้กู้ก็ตามในทางปฏิบัติสถาบันการเงินหลายแห่ง รวมทั้งธนาคารด้วยที่เก็บดอกเบี้ยสูงกว่าที่

กำหนดตามกฎหมายโดยเป็นการยินยอมและตกลงกันอย่างลับ ๆ ระหว่างลูกค้ากับสถาบันการเงิน ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บนั้นอาจเรียกกันว่า "เงินปากถุง" หรือค่าบริการ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่ผู้กู้ต้องเสียจริง ๆ สูงอาจสูงพอ ๆ กับดอกเบี้ยที่ต้องเสียในตลาดการเงินนอกระบบ

ฅ) วงเงินกู้ยืมที่ต้องการมีน้อยเกินไปไม่คุ้มกับการที่จะเอาหลักทรัพย์ไปค้ำประกัน การที่โฉนดที่ดินไม่อาจจะแยกย่อยออกมาได้ และการที่ธนาคารพาณิชย์มักต้องการให้ลูกค้านำที่ดินมาค้ำประกันทำให้ลูกค้าต้องหันไปใช้บริการของตลาดการเงินนอกระบบ เพราะบางครั้งมูลค่าของที่ดินนั้นสูงกว่าจำนวนเงินที่ต้องการกู้มาก

ฉ) นักธุรกิจไม่น้อยที่สนใจที่จะเข้าธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพราะคิดว่าเป็นการเสียหายในการที่จะไปพึ่งผู้อื่น ซึ่งคล้ายกับเป็นการแสดงว่าไร้การสนับสนุนจากครอบครัว หรือมิฉะนั้นฐานะการเงินก็กำลังเสื่อม ดังนั้นนักธุรกิจบางคนจึงอาจต้องหันไปพึ่งนายทุนเงินกู้หรือเล่นแชร์ เพราะไม่อยากจะเป็นการเอิกเกริกเกินไป ทั้งนี้เพราะการไปกู้จากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น ลูกค้าจะต้องเล่นองบการเงินและเปิดเผยฐานะการเงิน

3.3 สาเหตุอื่น ๆ

ก) ในบางท้องถิ่นไม่มีธนาคารหรือสถาบันการเงินเข้าไปตั้งอยู่ ดังนั้นเพื่อผ่อนคลายปัญหาด้านการเงิน ชาวบ้านจึงนิยมตั้งวงแชร์หรือกู้ยืมจากนายทุนในถิ่นนั้น

ข) องค์กรของสถาบันการเงินบางส่วนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะได้จากกลไกและระบบการปล่อยสินเชื่อ ยังเห็นการทำกำไรให้แก่สถาบันการเงินดังกล่าวอย่างเต็มที่ ธุรกิจใดที่ทำกำไรได้เร็วและมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มั่นคง ซึ่งบางส่วนเป็นธุรกิจที่ไม่เป็นประโยชน์โดยตรงในการเพิ่มผลผลิตของประเทศและสร้างความสูญเสียเปล่าให้แก่เศรษฐกิจ เช่น การก่อสร้างศูนย์การค้า คอนโดมิเนียม เป็นต้น ได้รับการสนับสนุนอย่างดี ในขณะที่โครงการที่ยังมีความเสี่ยงและต้องใช้ความพยายามสูง ยังไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร เช่น ธุรกิจการเกษตรและอุตสาหกรรมขนาดย่อมซึ่งเป็นที่ทำกินของคนไทย ส่วนใหญ่จึงต้องหันไปพึ่งพาดตลาดการเงินนอกระบบ แม้ว่าจะต้องจ่ายดอกเบี้ยสูงกว่า

ค) ปัจจุบันอาจมีกรณีธนาคารหรือสถาบันการเงินปฏิเสธการให้สินเชื่อ เนื่องจากไม่แน่ใจในโครงการหรือมีหลักประกันไม่เพียงพอ ผู้ที่เดือดร้อนทางการเงินแต่ไม่สามารถขอลิขสิทธิ์จากสถาบันการเงิน จึงต้องหันไปพึ่งพาดตลาดการเงินนอกระบบแทน

ง) ความพยายามของผู้ประกอบการในตลาดการเงินนอกระบบในการ
 คุ้มครองกิจการบริหาร และระดมการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อให้ความสะดวกปลอดภัย
 แก่ผู้ลงทุนและผู้กู้ ทำให้ความเสี่ยงของผู้ลงทุนในตลาดการเงินนอกระบบลดลงและความสะดวก
 ของผู้กู้สูงขึ้น สิ่งนี้ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดการเงินนอกระบบเพิ่มสูงขึ้น
 เมื่อเทียบกับสถาบันการเงินในระบบ การปรับปรุงในลักษณะที่กล่าวมาทำให้เห็นได้ชัดมากในกรณีของ
 การเล่นแชร์ ซึ่งจะได้อีกถึงในบทที่ 3 เรื่องขั้นตอนการดำเนินงานของบริษัทเงินแชร์
บทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแชร์ต่อธุรกิจในประเทศไทย

ในประเทศไทยการเล่นแชร์ได้เริ่มมีในหมู่พ่อค้าชาวจีน แต่ได้รับความนิยมแพร่หลาย
 ไปถึงชาวบ้านทั่วไป โดยอาศัยเงินทุนจากวงแชร์ไปเป็นทุนก่อตั้งกิจการและทุนหมุนเวียนใน
 การค้าขาย หรือใช้ในการบริโภค การเล่นแชร์ในประเทศไทยต่างจากประเทศกำลังพัฒนา
 อื่น ๆ อยู่บ้าง เช่นต่างจากประเทศเกาหลีซึ่งมีการเล่นทั้งในชนบทและในเขตชุมชนและต่างจากประเทศ
 อินโดนีเซียซึ่งมีการเล่นแชร์ส่วนใหญ่ในชนบท ขณะที่ในประเทศไทยการเล่นแชร์ส่วนใหญ่เป็นกิจการ
 ของคนในเขตชุมชน นอกจากมีบทบาทของการเล่นแชร์ต่อเงินทุนที่ใช้ในธุรกิจของประเทศไทย
 ยังมากกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งใช้เงินทุนจากการเล่นแชร์ในการบริโภคเพียงอย่างเดียว

ผู้ที่ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการเล่นแชร์ มีหลายท่านด้วยกัน¹ ได้แก่

1. อเล็ก โรเซนทาล (Alek A. Rozental) ได้พิจารณาบทบาทของการเล่นแชร์
 ในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนของธุรกิจต่าง ๆ แต่การสำรวจคงมีแต่ส่วนของการเล่นแชร์แบบแชร์
 ชาวจีน เพราะในขณะนั้นยังไม่มีการตั้งบริษัทเงินแชร์
2. เดวิด และซูซาน มอเรล (David and Suzan Morell) ได้กล่าวถึงการเล่น
 แชร์อย่างสั้น ๆ ในการศึกษาวิธีการออมของชุมชนในแหล่งเสื่อมโทรมที่ทำการสำรวจ 6 แห่ง
 ในกรุงเทพฯ โดยพบว่า ร้อยละ 62 ของครอบครัวที่สัมภาษณ์ได้มีการออมเลย ในขณะที่
 ร้อยละ 28 รวมกลุ่มการออมแบบเล่นแชร์
3. อิบาล พาร์เวซ (Iqbal M. Parvez) ได้ศึกษาแหล่งเงินทุนเพื่อการ
 เศษของชุมชนยากจนในกรุงเทพฯ พบว่า ร้อยละ 51 ของคนในชุมชนที่สัมภาษณ์ 4 แห่ง
 ต้องใช้วิธีการเล่นแชร์เพื่อหาเงินมาสร้างที่อยู่อาศัย

¹ วณี จงศิริวัฒน์ "การเล่นแชร์และบริษัทเงินแชร์" วารสารธรรมศาสตร์ , มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ (มกราคม 2524) หน้า 149-150.

4. กลุ่มศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีแห่ง เอเชีย เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเล่น แอร์ข้าวบ้านโดยตรง กลุ่มนี้ได้สำรวจวิธีการ เล่นแอร์และลักษณะทาง เศรษฐกิจ ของการ เล่น แอร์ในชุมชนดินแดง โดยสัมภาษณ์ 82 ครอบครัวหรือร้อยละ 10 ของชุมชนในเขตนั้น ได้กล่าวว่า ผู้ที่เล่นแอร์และที่ไม่ได้เล่นจะไม่มีความแตกต่างในเรื่องระดับรายได้ ผู้ที่เล่นแอร์มักรวมกัน เป็นกลุ่มภายในที่ทำงานหรือชุมชนที่อาศัย หรือรวมกลุ่มกันเพราะทำแอร์ เป็นผู้นำที่เชื่อถือได้ การล้มแอร์มีอัตราต่ำคือร้อยละ 7.2 ของจำนวนวงแอร์ทั้งหมดที่สำรวจ. ในด้านการสร้างเงิน ออม กลุ่มศึกษาได้ประเมินว่า การ เล่นแอร์ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้นในกลุ่มคนรายได้น้อย ประมาณร้อยละ 2 ของเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ในปี 2518 ผู้ เล่นแอร์ส่วนใหญ่ นำเงินไปซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 72.9 ของผู้ เล่นแอร์ การ เล่นแอร์จึงช่วยให้คนใน ชุมชนดังกล่าวมีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าผู้ไม่เล่นแอร์

ในการศึกษาบทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแอร์ต่อธุรกิจในประเทศไทย ใน ที่นี้ได้ใช้ข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์คือ ผลงานสำรวจของ อเล็ก โรเซนทาล (Alek A. Rozental) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน เป็นรายงานการสำรวจเกี่ยวกับบทบาทของตลาด การเงินที่มีผลต่อธุรกิจ ในเขตชุมชน เมื่อปี 2509 ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารแห่ง ประเทศไทย และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แม้ว่าในช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างของตลาดการเงินได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่นในตลาดการเงินนอกระบบ การ เล่นแอร์ นอกจากมีแอร์ข้าวบ้านแล้ว ยังมีการ เล่นแอร์ในรูปของบริษัทเงินแอร์ด้วย ส่วนตลาด การเงินในระบบได้มีองค์กร เพิ่มมากขึ้นเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องการใช้เงินได้กู้เงินมากขึ้น กว่าในขณะที่ อเล็ก โรเซนทาล (Alek A. Rozental) ได้ทำการสำรวจซึ่งในขณะนั้นการ กู้เงินจากตลาดการเงินในระบบส่วนใหญ่เป็นการกู้จากธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม รายงานการสำรวจนี้ ยังมีประโยชน์อยู่มากในแง่ของการใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงบทบาท ของธุรกิจเงินแอร์ต่อธุรกิจในประเทศไทย และในขณะนี้คาดว่าความสำคัญของธุรกิจเงินแอร์ และลักษณะการดำเนินงานของตลาดการเงินยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก ในการ สืบค้นเกี่ยวกับบทบาทของตลาดการเงินที่มีต่อธุรกิจในประเทศไทยนั้น อเล็ก โรเซนทาล (Alek A. Rozental) ได้มีขอบเขตในการสำรวจ ดังนี้

1. ศึกษาถึงแหล่งที่มาของเงินทุนในระยะเริ่มตั้ง และเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ
2. แยกประเภทของธุรกิจออกเป็น 7 ประเภท คืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมขนาดกลาง อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ร้านค้าส่ง ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ร้านค้าปลีกขนาดเล็ก และธุรกิจบริการฟุ่มเฟือย
3. แหล่งที่มาของเงิน แบ่งออกเป็น 6 แหล่งด้วยกันคือ ผู้ประกอบการ (ใช้เงินทุนของตนเอง) นายทุนเงินกู้ (จากครอบครัวหรือบุคคลอื่น) ธนาคารพาณิชย์ วงเงินแชร์ สถาบันการเงินอื่น และอื่น ๆ
4. ปริมาณการสำรวจ ครอบคลุมถึงธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และหาดใหญ่ ประมาณ 65,000 ราย

สำหรับขอบเขตของการวิเคราะห์ในที่นี้จะนำข้อมูลต่อเล็ก โรเซนต์ทาล (Alek A Rozental) สํารวจมาใช้วิเคราะห์เฉพาะในส่วนของบทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแชร์ต่อธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 การสำรวจสินเชื่อธุรกิจในเขตชุมชนจำแนกตามสินทรัพย์และประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	รวม		เงินสด		สินเชื่อทางการค้า		สินค้าคงเหลือ		สินทรัพย์ถาวร		สินทรัพย์อื่น	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	5,467	100	365	6.67	428	7.83	635	11.62	2,331	42.64	1,708	31.24
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	2,483	100	182	7.33	277	11.16	608	24.49	1,267	51.03	149	6.00
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	2,881	100	302	10.48	202	7.01	296	10.27	1,827	63.41	254	8.82
ค้าส่ง	6,580	100	981	14.91	1,802	27.39	2,968	45.11	674	10.24	155	2.36
ค้าปลีกขนาดใหญ่	6,390	100	557	8.72	439	6.87	1,770	27.70	3,405	53.29	219	3.43
ค้าปลีกขนาดเล็ก	3,251	100	386	11.87	65	2.00	546	16.79	2,074	63.80	180	5.54
บริการซ่อมแซม	1,266	100	101	7.98	26	2.05	16	1.26	1,005	79.38	118	9.32
รวม	28,318	100	2,874	10.15	3,239	11.44	6,839	24.15	12,583	44.43	2,783	9.83

ที่มา ; Alek A Rozental, FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND New York Praeger 1970 หน้า 258 ;

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า

- 1) ธุรกิจค้าส่งมีการให้สินเชื่อทางการค้าสูงกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ คือมีการให้สินเชื่อทางการค้าร้อยละ 27.39 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น แสดงว่าในการขายสินค้าธุรกิจประเภทนี้จะขายสินค้าเป็นเงินสดเป็นส่วนใหญ่
- 2) ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กมีการให้สินเชื่อทางการค้าต่ำกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ คือมีการให้สินเชื่อทางการค้าเพียงร้อยละ 2.00 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น แสดงว่าธุรกิจประเภทนี้ขายสินค้าส่วนใหญ่เป็นเงินสดแล้วใช้เงินสดหมุนเวียนไปซื้อสินค้าต่อไป

ตารางที่ 2 การสำรวจสินเชื่อธุรกิจในเขตชุมชนจำแนกตามเงินทุนและหนี้สินและประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	รวม		ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ		เงินทุน		สินเชื่อทางการค้า		หนี้สินอื่น	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	5,964	100	4,205	70.51	619	10.38	606	10.16	534	8.95
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	2,485	100	1,287	51.79	545	21.93	453	18.23	200	8.05
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	2,861	100	2,031	70.99	421	14.71	342	11.95	67	2.34
ค้าส่ง	6,583	100	3,137	47.65	791	12.01	2,555	38.81	100	1.52
ค้าปลีกขนาดใหญ่	6,353	100	3,642	57.33	762	11.99	1,854	29.18	95	1.50
ค้าปลีกขนาดเล็ก	3,115	100	2,741	87.99	143	4.59	172	5.52	59	1.89
บริการหุ้มเฟอย	1,266	100	866	68.40	206	16.27	21	1.61	173	13.67
รวม	28,627	100	17,909	62.56	3,487	12.18	6,003	20.97	1,228	4.29

ที่มา ; Alek A Rozental, FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND New York Praeger 1970 หน้า 259.

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กมีส่วนของผู้เป็นเจ้าของมากที่สุดคือร้อยละ 87.99 ของเงินทุนและหนี้สิน แสดงว่าธุรกิจประเภทนี้ต้องพึ่งพาเงินทุนของตัวเองมากที่สุดในการดำเนินธุรกิจ เหตุผลที่สนับสนุนคือ ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กได้รับสินเชื่อในรูปของเงินทุนและสินเชื่อทางการค้าน้อยกว่าธุรกิจอื่น ๆ ทั้งหมดคือร้อยละ 10.11 ของเงินทุนและหนี้สิน ในจำนวนนี้อยู่ในรูปของเงินทุนร้อยละ 4.59 และรูปของสินเชื่อทางการค้าร้อยละ 5.52 ของเงินทุนและหนี้สินตามลำดับ

ตารางที่ 3 การสำรวจสินเชื่อธุรกิจในเขตชุมชนจำแนกตามแหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียนและประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	รวม		ผู้ประกอบการ		นายทุนเงินกู้		ธนาคารพาณิชย์		การเล่นแชร์		สถาบันการเงินอื่น		อื่น ๆ	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	1,472	100	19	1.29	13	0.88	303	20.58	-	-	3	0.20	1,134	77.03
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	605	100	10	1.65	37	6.12	379	62.64	60	9.91	2	0.33	117	19.34
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	134	100	8	5.97	58	43.28	46	34.33	22	16.42	-	-	0.25	0.19
ค้าปลีก	699	100	31	4.43	30	4.29	625	89.41	4	0.57	9	1.29	-	-
ค้าปลีกขนาดใหญ่	760	100	153	20.13	420	55.26	172	22.63	15	1.97	0.11	0.01	-	-
ค้าปลีกขนาดเล็ก	194	100	4	2.06	116	59.79	-	-	61	31.44	13	6.7	-	-
บริการหุ้มเพื่อย	31	100	3	9.68	10	32.26	18	58.06	0.45	1.45	-	-	-	-
รวม	3,895	100	228	5.85	684	17.56	1,543	39.61	162	4.16	27	0.69	1,251	32.11

ที่มา ; Alek A. Rozental, FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND New York Praeger 1970 หน้า 267.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า

- 1) ผู้ประกอบการใช้เงินทุนของตนเอง เป็นเงินทุนหมุนเวียนน้อยมากโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5.85 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้นยกเว้นธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ใช้เงินทุนของผู้ประกอบการ เป็นเงินทุนหมุนเวียนถึงร้อยละ 20.13 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น
- 2) ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งของเงินทุนหมุนเวียนเฉพาะในธุรกิจขนาดใหญ่ กล่าวคือ ธุรกิจค้าส่งได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสูงกว่าธุรกิจประเภทอื่นคือร้อยละ 89.41 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ควรจะได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราสูง แต่ได้รับเพียงร้อยละ 20.58 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น เงินทุนหมุนเวียนส่วนใหญ่ได้จากแหล่งอื่น ๆ คือร้อยละ 77.03 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น เนื่องจากการกู้เงินจากต่างประเทศ และการร่วมทุนกับต่างประเทศ ประกอบกับในช่วงที่ทำการสำรวจอัตรา ดอกเบี้ยในต่างประเทศต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศมาก สำหรับธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็ก ไม่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนเลย
- 3) บทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแร่ในฐานะเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ
  - เว้นแต่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่แล้วธุรกิจประเภทอื่นได้รับเงินทุนหมุนเวียนบางส่วนจากการเล่นแร่
  - เงินทุนหมุนเวียนที่ได้จากการเล่นแร่มีบทบาทสำคัญสำหรับธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมขนาดเล็กคือร้อยละ 31.44 และร้อยละ 16.42 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้นในธุรกิจนั้นตามลำดับ แม้แต่อุตสาหกรรมขนาดกลางก็อาศัยเงินทุนหมุนเวียนจากการเล่นแร่จำนวนไม่น้อยคือร้อยละ 9.91 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น ถ้าพิจารณาเป็นจำนวนเงินอุตสาหกรรมขนาดกลางได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากการเล่นแร่ใกล้เคียงกับธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็ก คือ 60 ล้านบาท และ 61 ล้านบาท ตามลำดับ
- 4) ความสำคัญของนายทุนเงินกู้ในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจมากกว่า การเล่นแร่ในเกือบทุกธุรกิจยกเว้นอุตสาหกรรมขนาดกลาง

จากตารางที่ 1-3 จะเห็นได้ว่า

- 1) ธุรกิจเงินเช่ามีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กมากที่สุดเนื่องจากการที่ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กได้รับสินเชื่อทางการค้าเพียงร้อยละ 5.52 ของเงินทุนและหนี้สิน (จากตารางที่ 2) แสดงว่าธุรกิจประเภทนี้ ต้องซื้อสินค้าส่วนมากด้วยเงินสด ซึ่งเงินสดที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนได้รับจากตลาดการเงินนอกระบบถึงร้อยละ 91.23 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น โดยได้รับจากนายทุนเงินกู้ร้อยละ 59.79 และจากวงเช่าร้อยละ 31.44 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้นตามลำดับ (จากตารางที่ 3)
- 2) ธุรกิจค้าส่ง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตลาดการเงินนอกระบบมีบทบาทสำคัญขึ้นและเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างตลาดการเงินในระบบและตลาดการเงินนอกระบบ ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจค้าส่งมีลูกหนี้การค้าสูงกว่าธุรกิจประเภทอื่นคือมี ร้อยละ 27.39 ของสินทรัพย์ทั้งหมด (จากตารางที่ 1) โดยขายสินค้า เป็นเงินเชื่อให้แก่ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่มากกว่าธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กคือธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ได้รับเครดิตทางการค้าร้อยละ 29.18 และธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กได้รับเครดิตทางการค้าร้อยละ 5.52 ของเงินทุนและหนี้สินตามลำดับ (จากตารางที่ 2) และจากตารางที่ 3 ธุรกิจค้าส่งได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากธนาคารพาณิชย์ถึงร้อยละ 89.41 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น ส่วนธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ และธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากตลาดการเงินนอกระบบเป็นส่วนใหญ่คือธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากตลาดการเงินนอกระบบร้อยละ 57.23 และธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากตลาดการเงินนอกระบบ ร้อยละ 91.23 ของเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจค้าส่งซึ่งได้รับเงินทุนจากตลาดการเงินในระบบคือธนาคารพาณิชย์มาซื้อสินค้า แล้วขายสินค้าให้กับธุรกิจค้าปลีก โดยธุรกิจค้าปลีกต้องอาศัยเงินจากตลาดการเงินนอกระบบเป็นส่วนใหญ่มาชำระหนี้ค่าสินค้าให้กับผู้ค้าส่ง

ตารางที่ 4 การสำรวจสินเชื่อธุรกิจในเขตชุมชนจำแนกตามแหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน , จำนวนธุรกิจและประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	รวม		ผู้ประกอบการ		นายทุนเงินกู้		ธนาคารพาณิชย์		การเล่นแร่		สถาบันการเงินอื่น		อื่น ๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	61	100	14	22.95	8	13.11	30	49.18	-	-	3	4.92	6	9.84
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	656	100	65	9.90	237	36.12	185	28.2	135	20.58	17	2.60	17	2.60
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	4,100	100	125	3.04	1,800	43.9	375	9.15	1,775	43.3	-	-	25	0.61
ค้าส่ง	1,550	100	50	3.23	550	35.48	550	35.48	200	12.9	200	12.9	-	-
ค้าปลีกขนาดใหญ่	7,000	100	200	2.85	3,050	43.57	1,150	16.43	2,450	35.0	150	2.14	-	-
ค้าปลีกขนาดเล็ก	31,310	100	1,500	4.79	14,500	46.31	-	-	13,750	43.92	1,560	4.98	-	-
บริการหุ้มเพื่อย	300	100	75	25.0	150	50.0	25	8.3	50	16.7	-	-	-	-
รวม	44,977	100	2,029	4.51	20,295	45.12	2,315	5.15	18,360	40.82	1,930	4.29	48	0.11

ที่มา ; Alek A Rozental , FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND New York Praeger 1970 หน้า 266.

จากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า

1) ธุรกิจที่มีจำนวนมากในเขตชุมชนเป็นธุรกิจขนาดเล็กคือ ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กมี 31,310 หน่วย ค้าปลีกขนาดใหญ่มี 7,000 หน่วย และอุตสาหกรรมขนาดเล็กมี 4,100 หน่วย ตามลำดับ แสดงว่าธุรกิจขนาดเล็กเหล่านี้เป็นที่มาหาหากินของคนไทยเป็นจำนวนมาก

2) ธุรกิจเงินผ่อนมีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่สำคัญ ธุรกิจทั้งหมดยกเว้นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อาศัยเงินทุนหมุนเวียนจากการเล่นแชร์โดยเฉลี่ยร้อยละ 40.82 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมดโดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็ก กล่าวคือ ค้าปลีกขนาดเล็กอาศัยเงินทุนหมุนเวียนจากการเล่นแชร์ร้อยละ 43.92 อุตสาหกรรมขนาดเล็กร้อยละ 43.3 ค้าปลีกขนาดใหญ่ร้อยละ 35.0 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมดในธุรกิจแต่ละประเภทนั้น

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 การสำรวจสินเชื่อธุรกิจในเขตชุมชนจำแนกตามแหล่งที่มาของเงินทุนริเริ่มกิจการและประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	รวม		ผู้ประกอบการ		นายทุนเงินกู้		ธนาคารพาณิชย์		การเล่นแชร์		สถาบันการเงินอื่น		อื่น ๆ	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	252.4	100	141.4	56.02	1.7	0.67	51.0	20.21	-	-	1.99	0.79	56.31	22.31
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	46.4	100	37.6	81.04	2.5	5.39	5.7	12.28	0.6	1.29	-	-	-	-
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	997.6	100	963.1	96.54	13.8	1.38	16.3	1.63	4.4	0.44	-	-	-	-
ค้าส่ง	699.1	100	583.5	83.46	9.8	1.40	105.8	15.13	-	-	-	-	-	-
ค้าปลีกขนาดใหญ่	436.1	100	384.9	88.26	29.4	6.74	9.5	2.18	12.3	2.82	-	-	-	-
ค้าปลีกขนาดเล็ก	679.7	100	606.7	89.26	42.3	6.22	-	-	30.7	4.52	-	-	-	-
บริการซ่อมแซม	167.0	100	154.5	92.51	12.5	7.49	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	3,278.3	100	2,871.7	87.60	112	3.42	188.3	5.74	48.0	1.46	1.99	0.06	56.31	1.72

ที่มา ; Alek A Rozental, FINANCE AND DEVELOPMENT IN THAILAND New York Praeger 1970 หน้า 261.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า

- 1) ธุรกิจทุกประเภทใช้เงินทุนของตนเองในการริเริ่มก่อตั้งกิจการเกินกว่าร้อยละ 50 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้น และผันแปรจากร้อยละ 56.02 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้น สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ไปจนถึงร้อยละ 96.54 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้นสำหรับอุตสาหกรรมขนาดเล็ก นอกจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แล้วธุรกิจประเภทอื่นก็ใช้เงินทุนของตนเองในการริเริ่มกิจการเกินกว่าร้อยละ 80 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้นซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูงมาก
- 2) ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทค่อนข้างน้อยในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนริเริ่มก่อตั้งกิจการแต่อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และธุรกิจค้าส่งเป็นกิจการที่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากธนาคารพาณิชย์มากกว่าธุรกิจประเภทอื่นคือร้อยละ 20.21 และร้อยละ 15.13 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้นตามลำดับ ธุรกิจขนาดเล็กได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ในการริเริ่มกิจการน้อยมาก ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้รับร้อยละ 1.63 ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ได้รับร้อยละ 2.18 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้นตามลำดับ ส่วนธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กไม่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินในการริเริ่มกิจการจากธนาคารพาณิชย์เลย
- 3) บทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแก่ในในฐานะเป็นเงินทุนริเริ่มกิจการเงินที่ได้รับจากการเล่นแชร์มีความสำคัญในการริเริ่มกิจการของธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็ก และธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่มากที่สุด คือร้อยละ 4.52 และร้อยละ 2.82 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้นในแต่ละธุรกิจตามลำดับ แม้แต่อุตสาหกรรมขนาดกลางซึ่งจัดว่าเป็นธุรกิจขนาดใหญ่พอสมควรและได้รับการสนับสนุนจากธนาคารพาณิชย์พอสมควรก็ยังคงอาศัยเงินทุนริเริ่มกิจการที่ได้จากการเล่นแชร์ถึงร้อยละ 1.29 ของเงินทุนริเริ่มกิจการทั้งสิ้น ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และธุรกิจค้าส่งไม่ได้อาศัยเงินทุนริเริ่มกิจการจากการเล่นแชร์เลย

จากการวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของธุรกิจเงินแก่ในประเทศไทยโดยอาศัยตัวเลขการสำรวจของ อเล็ก โรเซนทาล (Alek A Rozental) ดังกล่าวแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า

- 1) ธุรกิจเงินแก่เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับธุรกิจขนาดกลาง ไปจนถึงขนาดเล็กในเขตชุมชน และมีความสำคัญมากในกรณีเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
- 2) ธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญมากกว่าธุรกิจเงินแก่และตลาดการเงินนอกระบบในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับธุรกิจเงินแก่ในเขตชุมชนเฉพาะในกรณีของธุรกิจขนาดใหญ่ แต่สำหรับธุรกิจขนาดเล็กเช่น อุตสาหกรรมขนาดเล็กและร้านค้าปลีกแล้ว ความสำคัญของธนาคาร

พาณิชย์มีน้อยกว่าธุรกิจเงินเช่าและตลาดการเงินนอกระบบ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนมากกว่าในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนริเริ่มกิจการ

3) ธุรกิจเงินเช่ามีบทบาทสำคัญมากสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เนื่องจากผลการสำรวจพบว่า ธุรกิจเงินเช่ามีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจขนาดย่อม เช่น อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และร้านค้าปลีกโดยเฉพาะ ขณะนี้อุตสาหกรรมโรงงานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก คือมีคนงานไม่เกิน 50 คนซึ่งเป็นร้อยละ 93 ของโรงงานที่จดทะเบียนทั้งสิ้น 30,288 โรง¹ ทั้งนี้ไม่นับโรงสี โรงเลื่อย โรงพิมพ์ และโรงน้ำแข็ง และยังมีโรงงานไม่มีใบอนุญาตอีก ซึ่งโรงงานเหล่านี้มีคนงานแห่งละไม่เกิน 50 คน เพราะฉะนั้นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กและร้านค้าปลีกจึงเป็นแหล่งที่หาสมาชิกของคนไทยส่วนมาก ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีแหล่งเงินทุนที่สำคัญคือจากการเช่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ณรงค์ชัย อัครเศรณี : สิ้นเชื้ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ประชาชาติธุรกิจ วันที่